

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО СОТ

*О.М. Федорчук, кандидат економічних наук
Херсонський державний аграрний університет*

У статті розглядаються питання розвитку інвестиційної діяльності агропромислового виробництва.

В статье рассматриваются вопросы развития инвестиционной деятельности агропромышленного производства.

Забезпечення сталого та ефективного розвитку аграрної сфери економіки України на сучасному етапі становлення ринкових відносин знаходиться в центрі уваги науковців та практиків. При цьому процеси її інвестиційного та кредитного забезпечення набувають більшої актуальності. Саме вони є основою залучення коштів і створення інституційного підґрунтя для відтворення виробничого потенціалу аграрного сектора економіки.

Природно-економічні ресурси різних регіонів України зумовлюють їхню спеціалізацію по виробництву тих чи інших продуктів харчування. Виробництво, як правило, наближається до джерел ресурсів. Як справедливо вважають А.С.Філіпенко, І.Д.Бурковський, В.С.Будкін та інші, в Україні є головні передумови для здійснення цілком незалежної, спрямованої на забезпечення її національних інтересів, зовнішньоекономічної стратегії — наявний ресурсний потенціал, надзвичайно вигідне географічне положення, сприятливий клімат. При цьому автори зауважують, що навіть та обставина, що рівень економічного і науково-технічного розвитку України не відповідає аналогічним показникам у найбільш розвинутих державах, не може стати перешкодою для розвитку взаємовигідного поділу праці з іншими країнами [1]. Тут варто зауважити, що нинішній час вносить свої корективи у розуміння науково-технічного потенціалу та перспективи його розвитку в Україні, яка потрібна ЄС та світовому співтовариству, як рівний економічний партнер.

Згідно з аналізом розвитку торговельного аспекту міжнародних аграрних відносин незалежної України, П.Т.Саблук виділяє два періоди: перший 1991-1994 рр., другий – 1994 р. і до нинішнього часу. Дослідник доводить, що базовим елементом економічної політики, основою відродження сільського господарства України слід вважати посилення торговельно-економічного співробітництва з країнами СНД, насамперед із Російською Федерацією [2]. В принципі погоджуючись з цим твердженням, відмітимо, що нині нагальними стали проблеми розширення торгово-економічних відносин з Європейськими країнами.

У географічній структурі експорту продукції агропромислового виробництва України частка країн СНД за останні роки в середньому склала 83,0%, країн Європи – 14,0% (в тому числі країн ЄС – 11,0%), Азії – 2,0%, Африки – менше 1,0% і Америки – 1,0%.

У товарній структурі експорту продукції АПК найбільша частка належить таким групам товарів: м'ясо та субпродукти – 38,0%, молоко та молочні продукти – 23,0%, жири та олії тваринного або рослинного походження, воски тваринного або рослинного походження – 12,0%, продукти переробки овочів, плодів – 9,0%, готові харчові продукти з м'яса та риби – також 9,0%.

Оцінка вище зазначених показників дає підстави стверджувати, що існує тенденція до нарощування обсягів валового виробництва, зростають рівень оплати праці робітників, зайнятих у виробництві, покращуються фінансові показники діяльності підприємств. Дедалі аграрне виробництво стає привабливішим як для внутрішніх інвесторів, так і для іноземних. Разом з тим, діяльність галузей АПК залежить від сировинної бази, а як наголошувалось, переважна частка сільгосппродукції реалізується через комерційні структури, що звужує ринок сировини для підприємств, також значною залишається доля продуктів харчування в імпорті товарів.

Виходячи з нинішнього росту політичного авторитету України серед країн Західної Європи і США, основними напрямками формування зовнішніх торгово-економічних відносин повинні бути

відкритість агропромислового виробництва для світового ринку, створення пільгових умов для вітчизняних експортерів продукції сільського господарства, посилення орієнтації аграрної промисловості на потреби світового ринку, поглиблення конкуренції вітчизняного виробництва з іноземним. Особливо важливим, на думку українських економістів, є впровадження новітніх імпортних технологій виробництва на вітчизняних підприємствах, підтримка політики ліберального оподаткування для вітчизняних виробників, розширення нових сучасних підходів до міжнародного співробітництва і реалізації промислових продовольчих товарів, стабілізації розвитку агропромислового виробництва регіону та розвитку його експортного потенціалу [3].

Ми вважаємо, що для забезпечення конкурентних переваг України в регіональному територіальному розподілі праці по виробництву продуктів харчування у відповідності з наявними природними і потенційними можливостями необхідно суттєво підвищити ефективність розвитку сировинної бази, довести врожайність основних сільськогосподарських культур до рівня світових показників; здійснити докорінне оновлення матеріально-технічної бази АПК у відповідності з новітніми досягненнями наукових технологій та вимогами світових стандартів; забезпечити стимулювання розвитку приватного сектора у виробництві продуктів харчування, всебічне залучення іноземних інвестицій для розвитку індустрії харчування, інтенсивне формування потужного експортного потенціалу продовольчих товарів, систематичне вивчення і завоювання нових ринків збуту продуктів харчування за межами країни тощо.

Україна переживає нині складний період комплексних структурних перетворень, фінансово-економічного оздоровлення всього національного господарського комплексу, вибору власних шляхів стабілізації і формування сприятливого ґрунту для функціонування та співпраці міжнародних бізнес-структур, інституцій, установ.

Аналіз інвестиційної політики свідчить: для залучення в Україну інвестицій необхідні чіткі й прозорі дії в оподаткуванні, у системі мита, в ліцензуванні окремих видів діяльності.

Агропромислове виробництво — один з найбільших реципієнтів інвестицій в Україні. Питома вага його в загальному обсязі іноземних інвестицій перевищує 11,0%. Іноземні інвестори вже вклали кошти у розвиток тютюнової (120 млн. дол.) та кондитерської галузей. У системі виробництва АПК створено 20 спільних підприємств. Серед них більша частина — акціонерні товариства, а саме- “Дніпропетровський олійноекстракційний завод”, “Роси Буковини”, “Крафт Якобс Сушард Україна” (Тростянецька шоколадна фабрика), “Реєтсма Київ-тютюнова фабрика”, “Рейнолдс тобакко-Львів”, “Цукринка-2” (на базі Коровинецького цукрового заводу), “Чумак” (на базі Каховської харчосмакової фабрики), “Беньє Україна” (на базі Миколаївського молкомбінату).

Ділові стосунки харчових підприємств України налагоджено з фірмами США, Англії, Італії, Австрії, Данії. Особливе місце належить німецьким фірмам таким як: “ХІПП”, “БАСФ”, “КРОНЕС”, “ШТАЙНЕКЕР”, “ЗЕНТУ”, “ХУПП-МАНН”.

На даний момент вже розроблено бізнес-плани, які задовольняють вимоги ЮНІДО, визначено підприємства, найбільш привабливі для інвесторів. У 2005р. в рамках щорічних зборів ЄБРР проведено круглий стіл щодо презентації інвестиційних можливостей в аграрне виробництво. Було представлено понад 30 серйозних інвестиційних проектів. Це — початок великої творчої роботи, яку слід проводити для залучення інвестицій.

Як свідчить аналіз діяльності агропромислового виробництва, уповільнення та непорядкованість інвестиційного та інноваційного процесів — головна причина сучасних кризових явищ у розвитку галузі, стримування активного реформування й забезпечення сталого її функціонування в перехідний період до розвиненої соціально орієнтованої ринкової системи господарювання.

Інтенсифікація інвестиційних процесів, спрямованих на оновлення виробництва з метою підвищення якості, конкурентоспроможності продукції й прибутковості підприємств не лише важливий фактор забезпечення продовольчої незалежності

України, виходу її на світовий і регіональні продовольчі ринки, а й формування ефективної структури народногосподарського, агропромислового та промислового комплексів, зростання економічного й соціального розвитку та підвищення життєвого рівня населення.

Основні напрямки стимулювання вітчизняних та іноземних інвестицій у виробництво АПК: розробка регіональних програм стимулювання приватних інвестицій, розвиток ринку цінних паперів, створення вільних економічних зон, придбання іноземними інвесторами акцій вітчизняних виробників, страхування інвестицій від некомерційних ризиків, концентрація внутрішніх ресурсів при централізованій підтримці з метою реалізації пріоритетних інвестиційних проектів тощо [4].

Розрахунки показують, що для створення сучасної високорозвиненої індустрії агропромислового виробництва в країні необхідно 20-25 млрд. дол. капіталовкладень. Фінансування може здійснюватись за рахунок іноземних та внутрішніх інвесторів, амортизаційних відрахувань на відтворення виробничого потенціалу, банківських і податкових кредитів та інших джерел Капітальні вкладення треба спрямовувати передусім у стратегічні галузі, зокрема, в машиновиробну, цукрову, олійножирову, плодоовоче-консервну, лікєро-горілчану, виноробну, соляну та інші, які можуть виробляти конкурентоспроможну продукцію для внутрішнього й зовнішнього ринків. З метою створення економічної зацікавленості в інвестуванні агропромислового виробництва України доцільно на два-три роки впровадити систему пільгового оподаткування нових реструктурованих підприємств галузі, що сприятиме прискореному зростанню обсягів виробництва високоякісних харчових продуктів.

Час вимагає значного розширення інвестиційних послуг, які мають включати операції на ринку торговельних зобов'язань, операції з цінними паперами власності, участь у приватизаційному процесі, проект на фінансування, операції з малоліквідними інвестиціями, інвестиційні консалтингові послуги.

Враховуючи згадані вище фактори інвестиційної привабливості країни, активізація залучення іноземних інвестицій можлива за умов залучення до інвестування великих компаній з промислово розвинутих країн і транснаціональних корпорацій. Необхідно також суттєво вдосконалити фондовий ринок та фінансово-кредитну систему, розробити, впровадити та профінансувати за допомогою іноземних інвестицій нові проекти, що мають соціально-економічне значення для подальшого розвитку регіону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародні економічні відносини: Система регулювання міжнародних економічних відносин: Підручник / А.С. Філіпченко, І.В.Бураковський, В.С. Будкін та ін. – К.: Либідь, 1994. – 256 с.
2. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляд у майбутнє. Науково-популярні нариси у трьох томах. Т. 3. Формування наукової ринкової школи економістів-аграрників. – К.: Інститут аграрної економіки, 2001. – 486 с.
3. Інноваційна стратегія українських реформ // Гальчинський А.С., Геєць В.М., Кінах А.К., Семиноженко В.П. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.
4. Крисальний О.В. Організаційно-економічні особливості інноваційної діяльності // Економіка АПК. – 2005. – №8. – С.10-15.